

Luontorunokilpailun finaaliin valitut 30 runoa

Nimim Ummu

Neljän tunnin välein
siinä sinä seisoit
rätäsateessa keittiön ikkunan alla
marraskuun aamuna
en ollut koskaan nähnyt
mitään kaltaistasi
jätin sinulle ruisleipää
lohkoin ja kuorin omenoita
riistarehuakin tilasin
tulit joka päivä
neljän tunnin välein
tarkistin kellosta
tuli joulukuun
tuli pääsiäisen
etkä jättänyt päivääkään väliin
tuli ensimmäinen kesäinen päivä
enkä enää kuullut sorkkiesi pientä kopinaa
piha-asfaltilla
missä vaellat nyt
kallioilla
metsässä
rannoilla
siellä on sinun kotisi
mutta miten taltutan sydämestäni
tämän kauriinkokoisen ikävän
Ummu

Ville

Saareni ja sen kalliot
sellaisina kuin muistin
Syysmyrskyt
olivat hakanneet ne sieluuni
kesän valo vahvistanut
Ääriiviivasi kivellä
kuvassani olette yhtä
Hiuksesi merituulella
tuoksusi veden yllä
Miten tunnen hengityksesi
auringon ihollani
Ajatuksesi
kiertävät saartani kuin
valo ja varjot

Miten kaunis on luonto
pukeutuneena sinuun

Pihla 3v

Hyttysset tanssii lintujen lauluja.

Kami Lindqvist 11 v.

taivas on kuin meri
pastellin syvä väri
unohduin taas
mietteisiini

Veera Viita

NÄILLÄ SILMILLÄ

Näillä silmillä ei enää
näe hyvin lähelle.
On otettava etäisyyttä
ihmisiin, asioihin, ajatuksiinsa,
katsottava kauempaa
metsän reunaa, kaislikkoa,
vuodenaikaa, joka vaihtuu,
muuttuu ja katoaa,
etiäistä, joka toistuu ja pelottaa.
On nähtävä uudelleen unet, joita ei voi
unohtaa, on hyväksyttävä haalistuminen,
hitaus, herpaantuminen
ja verhot,
miten kaikki laskeutuu.
Anna meille, anna meille
vielä edes yksi maisema; se, missä usva
kiirii pitkin järven selkää
ja laiturin kaiteella varhainen lokki
odottaa kalastajan paluuta.

"Mutkan takana"

Ilta laskostaa helmansa pellolle okraan
hiekkatien mutkaan nukahtanut kivi
uneksii uurteillaan jään liikkeistä
ihminen seisoo paikoillaan
nojaten metsänreunaan
kaatuu hitaasti peremmälle
pudottelee taskuistaan päivän kiireitä
vuosien kiireitä
ja varistelee irti pieniä ajatuksia

riittävätkö lentävät olennot
jokaiselle kaunokille, käpälälle
riittääkö niittyjen kohoilevaa kauneutta
niille, jotka hipaisevat sormellaan
kevään ensimmäistä saapujaa
riittääkö niille, jotka säilövät kurjen huudot
tarkasti vasaraluihinsa pimeään varalle ja suojaksi
vastaan lyijynharmaata pudottavaa päivää
ihminen kaatuu metsänpohjaan
painuu syvemmälle kuntaan
tunkeutuu juurakkohotellin hämääseen
varaa itsensä kokoisen huoneen
on luontonsa mittainen siinä
on viimein ihminen paikallaan.

May

Tunturikoivu
tuulen hylkäämät lehdet
kultalastuja

Laika

viides päivä kesäkuuta tuuli vei pölyn männyistä
metsä liikkui ilman halki
lensi ilman juuria
keltaisena huutona
laskeutui kaiken ylle.
niin tuhlassi majesteetti
pinus sylvestris
kysyi
voisinko kasvaa, vallata maan
lasitetulle parvekkeelle
pallogrilliin, pyörän satulaan
saisinko
keuhkojesi oksistoissa
satunnainen lenkkeilijä suomiverkkareissa
ohikulkumatalla
oi homo sapiens
itää
sisäلتäsi kurottaa
suustasi, korvista, sieraimista
valoon asti
ikenet jäkälää rehottaen
ikuisen irvistyksen kelottunut
sinä joka olet minut nimennyt
minua pelännyt ja palvonut
minulle uhrannut
kiipeillyt
minussa
eksynyt
paennut
minuun
kaatanut
syönyt
rakentanut suojaksi
sinä joka asuit minussa
kirjoitit nämä säkeet ihooni
vain hento sisäänhengitys
ja
minä asun
sinussa

Ari Kokkonen

Sade juoksee kadulla
ei pysähdy punaisiin valoihin
kerääntyy lammikoihin
paikalla jossa pysähtyminen on kielletty
valuu nurmikolle
jossa ei ole läpikulkua.

Nila Inari

Hullut vuodenajat
Talvella tunturit kimaltavat,
veitikat siellä telmivät,
sinne tänne tanssivat,
mäen taakse rientävät.
Pohjoisen sää toiveet toteuttaa.
Keväällä karhu herää,
susi juoksee kosken rantaan,
peuroja katselee.
Käki kukkuu, korppi kiroaa,
kuorona kauas kaikuu.
Kesällä kuukkelit lentelevät,
kiirunat kunnailla kisailevat.
Koskelo kaakkurin luona kyläilee.
Ahma kiviä kerää,
homesienen löytää!
Syksyllä seitsemän saukkoa
salmelle kokoontuu,
salaisuuksille nauramaan.
Valkoinen vasa vedessä piileksii,
silmit kauniisti hymyilevät.

Sama runo pohjoissaameksi, jolla se on alunperin kirjoitettu:

Jallas jagiáiggít
Dálvit duoddarat dedjot,
dájegat doppe deallardit,
duohkut deike dánsot,
dearpmi duohkáí dopmet.
Davvedálki doaivagat duohtan dahká.
Giđđat guovža gohccá,
gumpe guohcá guoikka gáddái,
gottiid geahčada.
Giehka guhkká, garjá garruda,
goarran guhkás gádjá.
Geassit guovssahat girddašit,
gironat geainnus gilvvohallet.
Goalsi gáhkoriin guossástallá.
Geatki geđggiid guhppe,
guohpaguobbara gávdná!
Čakčat čieža čeavrá čoalbmái čoahkkanit,
čiegusvuodaide čaibmet.
Českes čearpmat čázis čiegada,
čábbát čalmmit čersejit.

Lilja

Kirkkolampi

Se ei ollut ehkä varsinainen metsä,

Tai edes pieni mätäs.

Kaupungin laidan puisto,

Silti kaunis ja vehreä.

Hiljainen,

Eeden keskellä asfalttia.

Koko ikäni siellä vietin,

synnyin kirkkaan lammen rantaan.

Pikkulintuja,

jäniksiä, oravia.

Kodissani vieraileva kissa,

ja sorsat lumpeiden lailla kelluivat.

Hyvä minun oli,

vaikken aina iloinen edes ollut.

Tämä oli kotini,

luontoni luonnossa.

Kirkkolammella:

vihreällä nurmella

sinisen veden laidalla

minä unelmoin kaikesta.

Helena L

Syksyinen sade ropisee peltikattoon.

Kuuntelen sitä keinutuolissa,

kietoutuneena lämpimään villapeittoon.

Värikkäät villasukat pilkistävät peiton alta.

Katsahdan ulos ikkunasta ja

lumoudun ruskan väreistä.

Takan lämmöstä nauttien,

muistelen kesän lämpöä,

sekä kukkaloistoa pihallani.

Kuulen kuinka meren aallot,

lyövät ahnaasti rantakallioon.

Kun haluan palata

takaisin kesäiselle niitylle,

niin suljen vain silmäni.

Elavena

SURULLINEN TALVI

Pimeää.

Harmaata.

Pimeää.

Pimeää.

Vesisadetta.

Pimeää.

Pimeää.

Jäätä.

Pimeää.

Pimeää.

Myrskyä.

Pimeää.

Pimeää.

Tulvia.

Pimeää.

Pimeää.

Plusasteita.

Pimeää.

Pimeää.

Loskaa.

Pimeää.

Pimeää.

Surullista.

Pimeää.

Surullista.

Meri J.

Kun mun maamoni kuoli,

äiti äkkiä menehtyi,

kuljin kylmän meren rantaan,

sinne kannoin kyneleeni,

annoin surun suolahelmet.

Meri armas otti vastaan,

aaltopäillään keinutteli,

uhrilahjaani uitteli,

kunnes kyneleet katosi,

ulapalle uiskenteli.

Katoamispaikallensa

kari kivinen kohosi,

aallokosta kylmän meren,

pohjasta pauhaavan veden.

Siihen kävin pitkäkseni,

kellahdutin kyljelleni,

laskeuduin luodolleni.

Meri laulaa luritteli,

aaltopäillään äännähteli,

lokki lauleli mukana,

haikealla huudollansa,

sirkeällä sopraanollaan.

Vesi hipoi hiuksiani,

laineet niillä leikitteli,

uuvutti minut unehen,
laittoi lepoon lohdulliseen.
Löysinpä lohdun lämpöisen,
kainalosta kylmän meren:
Hellästi minua hoiti,
tuskiani tuuditteli,
haavojani haudutteli,
kauas kivun karkotteli,
armailla aaltokäsillään,
vilpoisilla vesillänsä,
huuhtoi huolet huomenesta,
murheet menneet maanitteli
muille maille mielestäni,
poijes päin pääkopastani.

16weehuolinee

Jos huolehtisin, jäisitkö?
Pysythän tääl?
Viivyt viel?
Jossain siel
Metsä tiel
Surusääl
kannon pääl
Istun ihailemas tyylikkyyttäs

Silmät kyynelis nii
koitan pitää kii
Lempeästi piirtyy
niityt veet
Hei minne meet!?
Katoot vai?
Se on mun vika kai...

Paljon annat,
Maat ja rannat
Otan vain,
Palauta en lain
Koitan kyllä,
mutten yllä
Katajaas kapsahdan iha joka kerta

Aikaa viel ois,
Jos sen sois.
Ei ain omaa,
vaa jotai somaa,
haluis säilyvän
veen päilyvän
Vois yrittää ees, vaik vaikeelt tuntuu

Jospa suojelisin sua,
ku ain kuuntelet mua
liplatat, humiset
Tunturit lumiset,
syliäs somistaa

Ei niit voi omistaa
Haluun vaa et näähä myös sit, ku oon vanha”

Pihla 6 v.

Kesä oli saapumassa maailmaan.
Sen kaikki puut ja lehdet olivat kirkkaita, ihania, vihreitä.
Koko maailma oli vihreä.
Sitten sammakot hyppelivät lumpeenlehdistä
lumpeelle ja lumpeelle.
Lumpeenlehdetkin tanssivat.

Hella 55

Täällä on tylsää
Mummu ei kuule eikä näe
Punaista kultaa silmiin kantamattomiin
Tuttu puolukka-apaja ei petä
Jokainen marja on saatava talteen
Täällä on tylsää ja minua pelottaa
Pienen pojan huuli väpättää
Tuo pystyyn kuollut puu tuijottaa minua
Mummu havahtuu
Melkein täynnä oleva ämpäri saa odottaa
Tuu tänne, nyt halataan
Metsä on meille turvapaikka
Puut ovat ystäviämme
Älä pelkää
Mummun sylissä pojan itkulle ei tule loppua
Räkkää valuen hän kaivautuu tiukemmin mummun syliin:
Kaikki koulussa kiusaa minua
Muiden mielestä en saa olla edes olemassa
Pojan ääni sortuu
Vuosien sisäinen pato murtuu nyhkytykseksi
Koko metsä hiljenee ja tuuli vaikenee
Puut kumartuvat kuuntelemaan
Pystyyn kuollut vanha kelo terästä katseensa
Mummu ei löydä sanoja
Rakastan sinua, hän kuiskaa.
Mummu rakastaa sinua aina
Sitten se pelottava pystyyn kuollut tiukka jäärä
näyttää maassa makaavia oksia:
Ota nuo! Anna pojan purkaa paineitaan
Ketään ei saa kiusata
Ja kuuluu pum, pum
Puut lähtevät mukaan leikkiin
muistavat sota-ajan lasten pyssyleikit
Enää ei oo tylsää
Enää mua ei saa kiusata
Kepit saavat kyytiä
Aika on säilyttää ja aika on viskoa pois
Mummu halaa vanhaa kelopuuta
Tärkeintä, että lapsenlapsen mieli nyt tyhjentyy
Kyllä marjat voivat hetken odottaa

Maire Ahlblad

"mihin tahansa metsään", luki lapussa
Hän oli kirjoittanut sen ennen kuin
oli tautia, ennen lehtokaulusluteita
ja niiden Sirkkakangasta, josta tuli päätepiste
valkoselkätikkametsien jälkeen ja
kallioinisiipien kotiuduttua Talvisaloon
Hänen nimensä tuhkalla kirjoitettuna koivujen juurilla
luteitten mönkiä
missä aika ja kipu ohittivat hänet
kun hän kissankatseen intensiteetillä löysi
mitä ei vielä ollut löydetty
Koivujen juuret vuosikymmeniä aiemmin
äidin käsivarsille kasvoivat, kun hän muuttui mullaksi
pienten elävien syyksi
ja me siskokset paljain jaloin kaikki kesät,
leikit, työt kaivattiin ja kiinnytettiin maahan
valkoapilapientareisiin, ojellukkasavikoihin,
kusiaispolkuihin kotipihalla, iltahämärän yökkösiin;
Maahan, ei taivaaseen
Syvät mietteet kuin pilvet taivaan sinessä
syntyivät, hajosivat
toivossa elettiin
Tammikuun myrsky pudotti ikkunani kuusesta
toisen latvan, toinen haroo nyt kesämyrskyä yksin

Lehdenleikkaaja

Olen unohtanut mikä on sen tavallisen keltaisen kukan nimi jota tuossa parvekkeen alla
kasvaa
tai mikä on se lintu joka joskus illalla laulaa silleen että hu huuuu huu, huu huu, hu huuuu
huu, huu huu...
Edellinen voisi selvittää kirjasta katsomalla
jälkimmäinen ei niinkään.
Lapsena metsässä kulkiessaan tiesi kaiken
nyt tuskin edes uskaltaisi kokeilla montako päivää
selviäisi yksin erämaassa.
Kunhan vain jotenkin pysyttelee elossa - etteivät työt jää kesken
vaikkei enää koskaan näkisi tähtikirkasta taivasta
tai koskettaisi jaloillaan paljasta maata.

Vedetär

ONNELLINEN HAUKI
Lumpeen lehden alla,
rantavedessä matalalla
lekotteli tyytyväisenä hauki,
silmätkin vain puoliksi auki.
Hämärää ja vihreää
sekä vettä viileää.
Ruokaa ja vähän suojaa,
hauki onnellisena huokaa.
Asunnoksi lumpeikon laitaa,
muuta en itselleni kaipaa.

Henna Emilia

Hämärä kesäilta
pitäisi jo mennä nukkumaan
kun se tallustaa pihaan
Ilahtuisikohan siili
jos tietäisi miten iloiseksi se minut tekee

Yökkö

Kirkkaana kesäpäivänä keskipäivän aikaan
luin hänelle rautateiden aikatauluja
tarjosin kauhalla kylmää kaivovettä.
Öisin hän kiikkui keinutuolissaan mykkänä
karhea pistekirjoitus sormenpäidensä alla.
Lehmusten reunustamalla bulevardilla voin yhä nähdä hänet
fuugan lailla matkan päähän hitaasti kaikkoavan
Veden tuhansista peileistä hän lukee kasvoni
korkean nuotin lokin kirkkaisusta
käsin koskettaa tuomen tuoksua.

Maama

"Vesittynyt maa"
Joki niin korkealla
että kaarnalaivalla seilaisi keskustaan asti
ja kiertokautta - hyvällä säällä - Jäämerelle
väkevällä mielikuvituksella ehkä Timbuktuun saakka
sinisorsa polskii pöllämystyneenä pesänsä päällä
laiturille pääsee rannasta vain uimalla
nuori nainen kahlaa puistonpenkille kirjoittamaan päiväkirjaa
(tulvan jälkeen tongitaan vedenalaisten rakennelmien raunioita
vapaaehtoisvoimin ja yritetään saada selvää tökerösti raaputetuista
rakkaudentunnustuksista)
päivän lehtikuva: uimarannalle jalkautunut poropariskunta
viereisellä sivulla joenvarsiasukkaat soutavat ruokakauppaan
ja ristikossa kysytään vastinetta
vedenpaisumukselle
taloyhtiön pihassa lehtikinos keikkuu kallellaan
kuin eteläisellä pallonpuoliskolla puolikuu
heinäsirkat ja metsäpalot paisuvat postilaatikoissa
pelastusliivit ovat tarjouksessa
vain tänään
ja tänäänkin
hiekkasäkkitulvavallin harjalla odotetaan pelastajaa
Nooan arkin aikataulut vaikuttavat vesittyneen

Kiti

Sade ropisee
juostaan pian suojaan,
kujamaalle.
Pisarat valuvat hiuksistasi
poskellesi, nenällesi.
Uusi heinä ja lanta tuoksuu,
olen rakastunut.

Pasi Inberg

Kesä puussa
käteni kasvavat
syön pihkaa
tuuli koskettaa ylhäältä ja alhaalta
saan variksesta vihdoin tolkun
tikka on hienotunteinen hullu
syksy
hyppään toiseen puuhun
halaan sen karheaa runkoa
se kuiskii minulle kiireettömästi kaiken
talvi tulee
en huoli enää maahan ja mökkeihin
minulla on rasvamaha ja mehiläisvaha
hämähäkinseitti suojanani
kivekset linnunpesässä
painan hampaat ja kynnet kaarnan sisään
vaivun horrokseen

Tuulee

Kuin marjo maa
Nojasi uhrilehdon tammeen, tuumasi
ei minua tässä ellei sinua siinä
pakanauinuva kaislakämmen
menneen maan märkä äpäpä
Heinä silitti päätä kun kumarsi,
kampasi kuusenoksa hiukset ohimennen
Älä, älä niin hyvänä pidä, etten pois menisi, uisi silmiin sinisen lammen
Salli itselleen hetken
pieksi polvensa korsilla
kun kuikka tavoitti, huusi takaisin siitepölyt silmillään
ettei minua täällä, sinua siellä, vain tämä maa,
ylisestä hiljalleen kaikuva pekoni poljenta
Suopursun tuoksuessa kuulemma kierteiset kelotkin itkevät
nuo satoja vuosia sitten kuolleet, joiden
ympärillä ihmeteltiin taivaannauloja,
levitti metsä iloista tehdyn mattonsa,
neitsyt verensä,
uuhi suolensa
Sudet pelkäävät kuollutta ääntä
paljasti nainen triangeli taskussaan, ikenet ruosteessa
vaikka tiesi jo, että
silmit sisäänpäin auki, iho kerittynä rullalle
voi kuulla huomisen, kun näkee eilisen
ei taivaalla lieskoja, jos vaunut menneet susia saattiminaan
Mutta oliko kulleroiden aika jo,
vieläkö nousee lettokorven aurinko
kysyi nyrkit rannetta myöten maahan menneenä,
silmiensä välissä ohut polku
pakanakansan tulla ja mennä
Kesännapa, talvennapa
anna vielä yltää siihen missä
kosteikon kahlaajan piiskutus alkaa,
pidentyy norkko,
herää marjo maa

Riitta Arbelius

Hän asuu nyt seitsemännellä pilvellä.
Jos sinne lennätte,
tervapääskyt, taiturit,
ottakaa mukaanne terveiseni,
siivillenne ikävöimiseni sanat.
Kertokaa hänelle,
että olen tutussa paikassa,
kovin vähän muuttuneessa.

Täällä rantasipi hätäilee kuten ennenkin.
Isokoskelo on vauhdissaan varma,
sukeltaa ja sukeltaa.
HeinäSORSA ohjailee omiaan
kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Järvi toistaa auringon,
taivaankannen hohteen ja himmeyden.
Ihmisen hahmonkin järvi toistaa,
kumaraisen.
Tuttu suon tuuli kutsuu
kapean kankaan yli,
mäntyvartion ohi,
turvetta tarpomaan,
menneitä askeleita etsimään.
Lohdutus on läsnä,
vaivaiskoivun vipajavissa lehdissä,
nilkkoja vasten rahisevissa varvuissa,
rahkasammaleessa kämmenen alla.

Kiirehtikää jo, sirppisiivet,
viekää viestini!
Hänen on hyvä tietää,
että murhe murenee,
vaikka joka hetki en siihen uskokaan.
Seitsemännelle pilvelle,
lähelle kitkeränoranssia horisonttia,
sinne kiitäkää!
Kukaties löydätte hänet.

Veera V

Kun puntaroin pitäisikö kananmunan kuoret hyötykäyttää
ostan muovimaton eteiseen
ja jätän lapset tekemättä
ja jos luonto ei olekaan paikka
vaan hetki,
kuhiseva maa jalan alla
ruisleipäpaketti pakkasessa
tundran potentiaali 30,000 vuotta sitten
turkiskuuoriaisten invaasio taloyhtiössä
se Ateneumissa roikkuva maalaisydylli
synnytys saunan lauteilla
ja magma maanpinnan nyrkissä,
mitä minusta jää
ja minne?

LOT

MITTAKAAVA

Lumen alta paljastuneessa
haavan lehdessä
suurkaupungin ruutukaava,
muurahaiskeossa vieras kulttuuri.
Selfie metsätähden kanssa ja
lounaaksi mustikankukkia.
Turha lähteä metsää edemmäs matkaan.

Eliisa Pihlaja-Vihelä

Tuulen orjat
Maanrinnalla on kupera pinta,
jonka päällä vihreät heinät
taittavat sinne ja tänne.
Vangitsen ne vasten
käteni elämänviivaa.
Talvella muistan kaiken.